

**КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА;
ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ****Корнєв О.В.,**

аспірант

Національного наукового центру

«Інститут судових експертиз імені Заслуженого професора М.С. Бокаріуса»

Євтушок В.А.,

старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки

Харківського національного університету внутрішніх справ

УДК 343.98

DOI 10.32845/2663-5666.2022.3.11

**КРИМІНАЛІСТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ТИПОВИХ СПОСОБІВ І СЛІДІВ
ПОРУШЕННЯ НЕДОТОРКАНОСТІ ЖИТЛА**

Вступ. Порухення недоторканності житла в Україні є поширеним видом кримінального правопорушення. Але методика його розслідування досі не створена, що не дає можливості застосовувати науково обґрунтовані рекомендації безпосередньо в практичній діяльності. Інформаційною основою відповідної методики має стати криміналістична характеристика даного виду кримінального правопорушення, яка насамперед формується на підставі аналізу слідчої та судової практики. У цій характеристиці найбільш вагомими елементами є типові способи та сліди кримінального правопорушення.

Спосіб кримінального правопорушення досліджують насамперед такі науки, як кримінальне право та криміналістика. Але зміст досліджень значно відрізняється, зважаючи на завдання відповідних наук. У кримінально-правовій науці загально визнаним є розуміння способу вчинення злочину як факультативної ознаки його складу, яка підлягає врахуванню лише у разі прямої вказівки на нього у статті (частині статті) КК України [1, с. 14]. Водночас у криміналістичній характеристиці спосіб злочину має набагато суттєвіше значення. Як слушно підкреслено: «Ключове місце в системі криміналістичних знань про злочин певного виду займає характеристика способів вчинення цих злочинів. Для того, щоб ефективно розслідувати злочини, треба знати, як вони вчиняються» [2, с. 220]. Окрім того, як вказує О.В. Ткач: «Спосіб вчинення злочину, який відбивається у слідах-наслідках, що залишаються після його вчинення, є важливим джерелом відомостей про злочинну поведінку» [3, с. 319]. Таким чином, відомості про типові способи і сліди певного

виду кримінального правопорушення у криміналістичній методиці мають суттєве теоретичне (в аспекті побудови наукових рекомендацій) і практичне (як орієнтир для обрання засобів доказування) значення. Тому визначення змісту та систематизація цих елементів криміналістичної характеристики порушення недоторканності житла є важливим науковим завданням.

Вітчизняні науковці досліджували способи і наслідки порушення недоторканності житла лише як елементи кримінально-правової характеристики цього кримінального правопорушення (П.І. Салій [4], І. Присяжнюк [5] та ін.). Разом з цим криміналістичні аспекти цієї проблематики фрагментарно відображено лише у статті М.М. Стебелевої [6], а отже, ним приділено недостатню увагу.

Тож метою даної статті є типізація і класифікація способів і слідів порушення недоторканності житла, а завданнями – встановлення й узагальнення найбільш поширених у практиці прийомів і операцій, що застосовуються правопорушниками, а також визначення і систематизація матеріальних та ідеальних слідів-відображень, що характерні для даного виду кримінального правопорушення.

Виклад основного матеріалу. Криміналістичне значення даних про спосіб кримінального правопорушення «Порушення недоторканності житла» є значно більшим, ніж кримінально-правове. Пояснюється це тим, що в кримінально-правовій характеристиці спосіб розглядається лише як факультативна складова об'єктивної сторони цього делікту [4, с. 85]. Водночас у криміналістичній характеристиці типові способи встановлюються обов'язково.

Без цього неможливо побудувати відповідну інформаційну модель кримінального правопорушення досліджуваного виду.

У криміналістичному сенсі головна мета дослідження способу кримінального правопорушення полягає у визначенні тих його складових, які безпосередньо впливають на збирання доказової інформації в практичній діяльності органів досудового розслідування. Такими складовими насамперед є прийоми та операції, які виконують правопорушники на різних етапах злочинної діяльності, та внаслідок яких виникають матеріальні й ідеальні сліди кримінального правопорушення.

Формуючи криміналістичну характеристику порушення недоторканності житла, варто враховувати, що в її змісті розглядаються типові ознаки певних способів, а не способи конкретних кримінальних правопорушень.

І.В. Сорока слушно зауважує: «Не можуть дві абсолютно різні особи вчинити один і той же злочин за однаковою схемою. Так, спосіб вчинення злочину взагалі може бути схожий, але в деталях неодмінно будуть певні розбіжності» [7, с. 237]. Тому в науковому продукті, яким є окрема криміналістична методика, неможливо врахувати всі деталі кожного способу, яким вчиняють відповідні правопорушення. Треба виділити лише найголовніші спільні риси і на цій підставі визначити типові елементи, які об'єднують схожі способи. У свою чергу відмінні деталі не враховуються, оскільки їх варіативність не дозволяє це зробити.

У цілому ми погоджуємось із А.Л. Дудніковим, що спосіб злочину являє собою комплекс об'єктивно та суб'єктивно детермінованих дій (або бездіяльності), який може включати підготовку, вчинення і приховування злочину, які сприяють досягненню суспільно небезпечних наслідків злочину [8]. Але стосовно до способу порушення недоторканності житла слід відзначити, що для нього в цілому не є притаманними етапи підготовки та приховування. Отже, спосіб вчинення кримінального правопорушення «Порушення недоторканності житла» насамперед є сукупністю рухів і прийомів, які застосовує правопорушник під час вчинення кримінального правопорушення, сполучених із вибірко-вим використанням певних знарядь і засобів. Дії, що спрямовані на підготовку та приховування даного кримінального правопорушення, на нашу думку, слід розглядати не у комплексі із безпосереднім вчиненням, а окремо. Це пояснюється тим, що такі способи не є невід'єм-

ною частиною злочинного задуму. Вони, якщо і мають місце, то виконуються спонтанно, що не дозволяє встановити закономірні зв'язки між підготовкою, безпосереднім вчиненням і приховуванням порушення недоторканності житла.

У криміналістичній характеристиці порушення недоторканності житла варто побудувати інформативну систему (класифікацію) стосовно типових прийомів і операцій, які застосовуються правопорушниками. Найпершим критерієм такої класифікації є наявність або відсутність всіх етапів злочинної діяльності (підготовка, безпосереднє вчинення та приховування кримінального правопорушення).

Стосовно порушення недоторканності житла констатуємо, що, за нашими даними, етапи підготовки та приховування даного виду кримінального правопорушення у більшості випадків відсутні. Тобто найбільш типовими є одноструктурні способи, які полягають тільки у безпосередньому вчиненні делікту. Але приблизно у 15 % випадків також мала місце підготовка до вчинення досліджуваного виду кримінального правопорушення. При цьому способи, які обирались правопорушниками на підготовчому етапі не характеризуються складністю та не вимагали особливих навичок. До їх числа відносяться: 1) обрання місця вчинення кримінального правопорушення, тобто житла чи іншого володіння, та зручного часу проникнення до нього; 2) підшукування співучасників і підбурювання їх до вчинення кримінального правопорушення; 3) обрання знарядь і засобів, які планується використати (виготовлення копій ключів, зміна замків на вхідних дверях, підшукування засобів злому, маскуванню зовнішності тощо).

У свою чергу, типові прийоми й операції, що входять до способу безпосереднього вчинення порушення недоторканності житла, на нашу думку, доцільно поділити на такі групи: 1) прийоми й операції з проникнення до житла; 2) прийоми й операції здійснення незаконних дій у житлі; 3) прийоми й операції незаконного виселення з житла; 4) прийоми й операції інших форм порушення недоторканності житла та супутніх кримінальних правопорушень.

До першої групи відносимо такі типові прийоми й операції: 1) проникнення до житла чи іншого володіння особи шляхом вільного доступу; 2) проникнення до житла чи іншого володіння особи зі зломом з використанням фізичної сили та/або технічних засобів; 3) застосування фізичного або психічного насильства щодо осіб, які займають відповідне житло.

Друга група включає прийоми й операції незаконного обшуку чи огляду в житлі: 1) примусове обстеження житла чи іншого володіння фізичною особою (особами), яка не є працівником правоохоронного органу; 2) проведення незаконного обшуку або огляду в житлі чи іншому володінні службовою особою правоохоронного органу без належних юридичних (процесуальних) підстав.

Третю групу складають прийоми й операції незаконного виселення з житла: 1) обмеження доступу до житла без застосування примусу; 2) виселення з житла із застосуванням психічного впливу; 3) виселення з житла із застосуванням фізичного впливу.

До четвертої групи відносимо: 1) способи вчинення інших форм порушення недоторканності житла (незаконне вселення до чужого житла чи інше його використання, а також протиправна відмова залишити його); 2) прийоми й операції вчинення насильницьких дій у житлі щодо потерпілих осіб (супутні діяння які не охоплюються складом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 162 КК України, але мають криміналістичне значення, оскільки значно впливають на сліди та інші елементи криміналістичної характеристики).

Стосовно найбільш поширених прийомів та операцій, які застосовуються при безпосередньому вчиненні порушення недоторканності житла, на підставі аналізу матеріалів слідчої та судової практики у кримінальному провадженні за ст. 162 КК України маємо змогу виділити наступні типові способи цього виду кримінального правопорушення.

Залежно від прийомів проникнення до житла чи іншого володіння особи, з урахуванням умов вчинення кримінального правопорушення (наявність чи відсутність очевидців), визначаємо чотири типові способи: 1) таємне проникнення до чужого житла чи іншого володіння з використанням прийомів і засобів злому; 2) відкрите проникнення до чужого житла чи іншого володіння із застосуванням фізичної сили, злому, психічного примусу, в тому числі статусу працівника правоохоронного органу; 3) таємне проникнення до чужого житла чи іншого володіння з використанням зручних умов вільного доступу до нього; 4) відкрите проникнення до чужого житла чи іншого володіння з використанням зручних умов вільного доступу до нього.

За обсягом виконаних правопорушником протиправних дій можна виділити чотири най-

більш поширених способу вчинення даного виду кримінального правопорушення: 1) тільки проникнення до чужого житла чи іншого володіння без вчинення інших протиправних дій; 2) проникнення до чужого житла чи іншого володіння, поєднане із діями щодо заволодіння чужим майном чи його пошкодженням; 3) проникнення до чужого житла чи іншого володіння, поєднане із насильницькими діями щодо власника чи інших осіб, які знаходяться у житлі, що стало предметом посягання; 4) проникнення до чужого житла чи іншого володіння з наступним незаконним проведенням у ньому огляду або обшуку.

Залежно від кількості правопорушників можна виділити два типових способу порушення недоторканності житла – вчинення кримінального правопорушення однією особою або групою осіб.

За критерієм тривалості протиправної поведінки варто розрізняти три типових різновиди способів порушення недоторканності житла: 1) кримінальне правопорушення вчинено одноразово та продовжуване нетривалий період; 2) таємне порушення недоторканності житла, що продовжується тривалий період; 3) незаконне вселення до чужого житла.

Етап приховування порушення недоторканності житла, як вище нами зазначалось, має місце нечасто. За його наявності найбільш поширеними діями, спрямованими на приховування факту або слідів вчинення кримінального правопорушення, є: 1) умовляння або залякування потерпілих з метою недопущення їхнього звернення до правоохоронного органу із заявою про вчинення кримінального правопорушення; 2) знищення слідів на місці кримінального правопорушення; 3) зникнення та переховування правопорушника від правоохоронних органів. Також варто відзначити, що порушення недоторканності житла в деяких випадках само по собі може виступати способом приховування іншого, більш тяжкого, кримінального правопорушення.

Як підкреслює Є.М. Рожик: «Спосіб злочину відіграє визначальну роль у формуванні інформації про події злочину і особу, що вчинила його. Тому пізнання способу вчинення злочину можна розглядати як метод практичної діяльності, як один із шляхів встановлення істини у конкретній справі, розслідування якого може, зокрема, йти від встановлення способу вчинення злочину до його розкриття. Принципова можливість для цього створюється завдяки

тому, що кожен спосіб вчинення злочину залишає тільки йому властиві наслідки. Досліджуючи такі наслідки, слідчий на стадії виявлення і розслідування злочину може побудувати уявну модель того, що сталося, висунути версію про спосіб, що застосовувався, а подекуди й версію про особу злочинця» [9, с. 206]. Інакше кажучи, у правозастосовній практиці встановлення способу кримінального правопорушення здійснюється шляхом дослідження залишених слідів. Тому в криміналістичній характеристиці як абстрактній інформаційній моделі відповідного кримінального правопорушення способи та сліди складають єдиний її компонент.

Сліди злочину в науковій літературі розглядаються у вузькому та широкому значенні. Сліди у вузькому значенні – це матеріальні утворення, що відбивають зовнішню будову взаємодіючих об'єктів, тобто сліди-копії, які можуть бути об'ємними або площинними. Сліди в широкому значенні – це будь-які зміни в навколишньому середовищі, спричинені подією злочину [10, с. 184]. У зв'язку з цим варто підкреслити, що до криміналістичної характеристики певного виду злочину завжди включають відомості про типові матеріальні сліди, але набагато рідше до неї відносять сліди ідеальні. Це пов'язано з тим, що побудова криміналістичної характеристики як інформаційної моделі з відображенням кореляційних зв'язків між її елементами не потребує розгляду ідеальних слідів. Водночас, коли розробляють криміналістичну характеристику лише в описовій формі, такі сліди є доречним доповненням даної моделі. У зв'язку з цим щодо порушення недоторканності житла зауважимо, що визначення кореляційних зв'язків між елементами криміналістичної характеристики даного виду кримінального правопорушення не уявляється нагальним завданням, насамперед, з тієї причини, що в процесі розслідування у більшості випадків не виникають ситуації гострої інформаційної недостатності відомостей про особу правопорушника. Тому цілком можна обмежитись описовою моделлю криміналістичної характеристики цього виду кримінального правопорушення. Така модель видається достатньою і вона, як і в інших окремих методиках розслідування, вміщує дані про типові сліди кримінального правопорушення. Знання цих відомостей, за влучним зауваженням О.В. Пчеліної, дозволяє особі, котра провадить досудове розслідування, вірно зорганізувати процес розслідування, зокрема збір доказів у кримінальному

провадженні, за умов інформаційної недостатності [11, с. 346].

На нашу думку, сліди порушення недоторканності житла доцільно поділити на кілька груп: 1) сліди на місці події; 2) сліди на підозрюваному та на потерпілому (в окремих випадках); 3) сліди-документи; 4) сліди-предмети та цифрові сліди; 5) сліди в пам'яті очевидців події.

Типовими слідами на місці події є сліди рук, ніг, транспортних засобів, знарядь злочину, окремі предмети, що залишив підозрюваний, біологічні речовини людини або невидимі контактні сліди біологічного походження, відеозаписи на камерах зовнішнього спостереження.

Максимальна кількість матеріальних слідів знаходиться в самому приміщенні або на шляхах підходу до нього: на воротах, хвіртках, входних дверях, вікнах, підлозі, у дворі, на вулиці навколо відповідного житлового приміщення. Якщо, крім порушення недоторканності житла, було вчинено й інше кримінальне правопорушення, наприклад, заподіяння тілесних ушкоджень, хуліганство і т.п., в обстановці додатково присутніми будуть елементи, притаманні останньому.

В окремих випадках, коли порушення недоторканності житла пов'язано із фізичним контактом між підозрюваним та іншими особами, наприклад, з бійкою, можуть залишатись сліди та одязі та тілі учасників такого контакту.

Сліди-документи переважно утворюються у зв'язку з незаконним вселенням або виселенням із житла, проведенням в ньому обшуку або огляду. Іноді правопорушники створюють справжні або підроблені документи щодо певних правочинів або юридичних дій у житлі, а в окремих випадках заволодівають документами власників житла та використовують їх у механізмі кримінального правопорушення. У більшості випадків такі дії мають самостійну кримінально-правову кваліфікацію.

Як сліди-предмети ми розглядаємо знаряддя та засоби, що застосовувались правопорушником для проникнення до житла чи іншого володіння особи. Найчастіше це підручні засоби загального господарського призначення (сокира, молоток, металева труба, лом, ніж, лопата тощо). Застосування складних злочинних інструментів для цього виду кримінального правопорушення не є типовим явищем. Як виключення з цього правила є лише приклади, коли в ході розслідування крадіжок, що не були доведені до кінця, не вдалось доказати факт саме крадіжки й осіб

було притягнуто до відповідальності лише за порушення недоторканності житла. У таких випадках траплялось, що правопорушники використовували спеціально пристосовані інструменти злому входних дверей чи систем охорони автомобілів.

Цифрові сліди утворюються при використанні електронних засобів комунікації в різних додатках для обміну повідомленнями, у смартфонах, камерах відеоспостереження, відеореєстраторах та інших цифрових приладах фото- відеозйомки, де залишилось зображення обставин вчинення кримінального правопорушення чи осіб, які його вчинили. В окремих випадках постраждали від порушення недоторканності житла або очевидці події встигають зробити фото чи відеозапис самої події, втечу правопорушника і т.п. Такі записи можуть бути зроблені випадково, оскільки відповідні технічні засоби зараз застосовуються повсюдно.

Сліди пам'яті (ідеальні сліди) мають місце при наявності очевидців самої події кримінального правопорушення або обставин, які мали місце відразу після нього, наприклад, пов'язані із затриманням підозрюваного на місці.

Висновки. У слідчій практиці шляхом дослідження залишених слідів встановлюють спосіб вчинення кримінального правопорушення, тому відповідні елементи криміналістичної характеристики порушення недоторканності житла мають розглядатись у комплексі.

Проаналізувавши наукову літературу та практику розслідування порушення недоторканності житла можна стверджувати, що способи цього виду кримінального правопорушення переважно не містять етапів підготовки та приховування. Типові способи безпосереднього вчинення таких деліктів варто класифікувати залежно від прийомів проникнення до житла чи іншого володіння особи, обсягу вчинених протиправних дій, кількості правопорушників і тривалості протиправної поведінки. У свою

чергу типові сліди порушення недоторканності житла доцільно поділити на такі групи: сліди на місці події, сліди на людині, сліди-документи, сліди-предмети та цифрові сліди, сліди в пам'яті очевидців події.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дубно Т. В. Спосіб вчинення злочину за кримінальним правом України: автореф. ... канд. юрид. наук ; спец. 12.00.08. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 22 с.
2. Фещин, М. А. Спосіб вчинення кишенькових крадіжок як елемент криміналістичної характеристики. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Вип. 1 (22). С. 219-222.
3. Ткач О. В. Спосіб вчинення злочину як елемент криміналістичної характеристики порушень недоторканності приватного життя. *Форум права*. 2015. № 1. С. 318-322.
4. Салій П. І. Об'єктивна сторона складу злочину порушення недоторканності житла та іншого володіння особи. *Юридична наука*. 2013. № 10. С. 79-90.
5. Присяжнюк І. Особливості кваліфікації порушення недоторканності житла (стаття 162 Кримінального Кодексу України): огляд судової практики. *Вісник Національної академії прокуратури України*. 2017. № 1. С. 5-14
6. Стебелева М. М. Структура і значення криміналістичної характеристики злочинного порушення недоторканності житла. *Науковий вісник публічного і приватного права*. 2017. Вип. 6. Т. 2. С. 217-221.
7. Сорока І. В. Спосіб вчинення, як елемент криміналістичної характеристики крадіжки чужого майна громадян, вчинених групами неповнолітніх. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. Вип. 2. С. 236-238.
8. Дудніков А. Л. Криміналістичне поняття «спосіб злочину». *Проблеми законності*. 2012. Вип. 120. С. 209-219.
9. Рожик Є. М. Співвідношення способу вчинення злочину та наслідків злочину. *Право і суспільство*. 2020. Вип. 6. Ч. 2. С. 200-207.
10. Коваленко В. В. Типові способи, сліди й обстановка вчинення злочину як елементи криміналістичної характеристики торгівлі людьми. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. №. 2 (31). С. 182-186.
11. Пчеліна О. В. Типові сліди злочинів у сфері службової діяльності. *Форум права*. 2017. Вип. 5. С. 342-348.

Корнєв О.В., Євтушок В.А. КРИМІНАЛІСТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ТИПОВИХ СПОСОБІВ І СЛІДІВ ПОРУШЕННЯ НЕДОТОРКАНОСТІ ЖИТЛА

У статті на підставі аналізу наукової літератури, узагальнення слідчої та судової практики визначено типові способи та сліди порушення недоторканності житла як елементи криміналістичної характеристики цього виду кримінального правопорушення. Відомості про типові способи і сліди певного виду кримінального правопорушення мають теоретичне (як основа для побудови наукових рекомендацій) і практичне (як орієнтир для обрання засобів доказування) значення. Тому визначення змісту та систематизація цих елементів криміналістичної характеристики порушення недоторканності житла є важливим науковим завданням. Для його вирішення авторами розроблено криміналістичну класифікацію способів порушення недоторканності житла, встановлено й узагальнено найбільш поширені у практиці прийоми і операції, що застосовуються правопорушниками, а також систематизовано типові сліди досліджуваного виду кримінального правопорушення. Автори дійшли до висновку, що типові способи та сліди порушення

недоторканності житла варто розглядати як єдиний елемент криміналістичної характеристики кримінального правопорушення, тому що у слідчій практиці спосіб встановлюють шляхом дослідження залишених слідів. Проаналізувавши наукову літературу та практику розслідування порушення недоторканності житла автори встановили, що способи цього виду кримінального правопорушення переважно не містять етапів підготовки та приховування. Типові способи безпосереднього вчинення таких деліктів варто класифікувати залежно від прийомів проникнення до житла чи іншого володіння особи, обсягу вчинених протиправних дій, кількості правопорушників і тривалості протиправної поведінки. У свою чергу типові сліди порушення недоторканності житла доцільно поділити на такі групи: сліди на місці події, сліди на підозрюваному та, іноді, на потерпілому, сліди-документи, сліди-предмети та цифрові сліди, сліди в пам'яті очевидців події.

Ключові слова: порушення недоторканності житла, криміналістична характеристика злочину, способи порушення недоторканності житла, сліди порушення недоторканності житла, криміналістична класифікація.

Kornev O.V., Yevtushok V.A. CRIMINALISTICS CLASSIFICATION OF TYPICAL METHODS AND TRACES OF VIOLATION OF THE INVIOABILITY OF HOUSING

Violation of the inviolability of housing (Article 162 of the Criminal Code of Ukraine) is a common type of criminal offense. However, the methodology of its investigation has not been established yet. It is a drawback in forensic science since investigators do not have scientifically justified recommendations for their implementation in practice. The information background of the relevant methodology should be the criminalistics characteristics of the given type of criminal offense, which is primarily based on the analysis of the investigative and judicial practice. The most significant points in this characteristic are typical methods and traces of a criminal offense.

The information about the typical methods and traces of a certain type of criminal offense has both theoretical (as a basis for developing scientific recommendations) and practical (as a guideline for choosing the means of proof) value. Therefore, the definition of the content and systematization of these elements of the criminalistics characteristics of violation of the inviolability of housing is an important scientific task. For its solution in the article, based on the analysis of scientific literature, and generalization of investigative and judicial practice, the authors identified the typical methods and traces of violation of the inviolability of housing as elements of the criminalistics characteristics of this type of criminal offense. The criminalistics classification of methods of violation of the inviolability of housing is developed, the most common in-practice techniques and operations used by offenders are identified and summarized, and the typical traces of the type of criminal offense under study are systematized.

The authors concluded that the common methods and traces of violation of the inviolability of housing should be considered as a single unit of the criminalistics characteristics of this criminal offense as the method of crime in investigative practice is established by examining the traces left behind.

After analyzing the scientific literature and the investigation practice of violation of the inviolability of housing, the authors determined that the methods of this type of criminal offense mainly do not contain the stages of preparation and concealment. Depending on the form of violation of the inviolability of housing, the typical ways of intrusion into housing, ways of committing illegal actions in housing, ways of illegal eviction from housing, ways of illegal settlement in someone else's housing, and other related actions are identified. Depending on the techniques applied by the offender, the typical methods and operations of covert and open intrusion into housing are distinguished. According to the volume of committed illegal actions, the ways of direct violation of the inviolability of housing and other related violent, mercenary or hooligan actions are differentiated. By the number of offenders, the ways of individual and group violation of the inviolability of housing were identified. Depending on the duration of the illegal behavior, it is proposed to distinguish the ways of short and long-term criminal offenses.

The authors offer to divide the typical traces of violation of the inviolability of the housing into the following groups: traces at the scene, traces on the suspect and the victim, traces-documents, traces-objects and digital traces, traces in the memory of eyewitnesses.

Key words: violation of the inviolability of housing, criminalistics characteristics of the crime, methods of violation of the inviolability of housing, traces of violation of the inviolability of housing, criminalistics classification.